І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 124. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПОНЕДІЛОК, 3-го ЛИПНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, MONDAY, JULY 3, 1961 No. 124. VOL. LXVIII

КОМІТЕТ ТРАКТОРИ ЗА ВОЛЮ ВІДКИНУВ ДОМАГАННЯ КАСТРА І ЗЛІКВІДУВАВСЯ

Кі Вест, Флорида. — 30-го червня представник розв'язаного 23-го червня комітету „Трактори за Волю" Джан Гукер повідомив делеґацію кубинських полонених, що комітет не думає знов організуватися, бо пропозиція Ф. Кастра є така, що її ЗДА не можуть прийняти з честю. Кастро домагається тракторів вартости $28 мільйонів, кажучи, що це має бути „відшкодування" за матеріяльні втрати під час висаду в дні 17-го квітня. Представник зліквідованого комітету заявив, що американські громадяни, представником яких є ця добродійна організація, не може дати Кастрові навіть $28, бо ця організація не може переговорювати на тій базі, якої домагається кубинський прем'єр. Комітет хотів допомогти дістати волю полоненим і він не може брати на себе жадних політичних зобов'язань. Вина за зірвання переговорів лежить на боці Кастра, який хоче торгувати долею полонених. На чолі комітету „Трактори за Волю" стояли п-і Ф. Д. Рузвелт, брат колишнього президента д-р Мілтон Айзенгавер і голова спілки Автомобільних Робітників Америки Волтер П. Рутер. Гукер заявив, що Кастро хотів викликати враження, що гуманітарна акція цього громадського Комітету є доказом вини ЗДА. „І це зробило те, що Комітет уважав за незгідне з почуттям національної чести", і тому перервав дальші переговори, хоч і співчуває долі полонених". Гукер сказав, що йому є прикро те, що представники полонених не можуть діяти у власному імені, тільки мусять бути знаряддям в руках Кастра. Під час переговорів коло 300 кубинців в більшості жінок полонених, чекали на вислід переговорів, молячись і плачучи перед будинком. З урядових кол із Вашингтону повідомили, що члени делегації полонених, можуть робити, що схочуть, залишатися тут, або вернутися на Кубу. Їх допущено до ЗДА на основі тимчасового дозволу на побут в цій країні. Кастро дозволив їм бути у ЗДА 15 днів, щоб вияснили становище Кастра представникам американського комітету.

ФБІ веде слідство в справі просочування з Пентаґону оборонних таємниць

Вашингтон. — Пресовий секретар Білого Дому П'єр Салінґер потвердив вістку, що Федеральне Бюро Інвестигацій веде слідство в справі видання оборонних таємниць із Пентаґону, але не хотів дати ширшого вияснення в цій справі. Він навіть не хотів назвати тої публікації, яка надрукувала ці таємниці, але часописи передають, що це зробив тижневик „Нюзвік" у виданні, що появилося в понеділок 26 травня. Президент Кеннеді був здивований, коли прочитав в тому тижневику, що шефи штабів нараджуються над берлінською кризою, про що він сам ще нічого не знав. „Нюзвік" писав, що шефи штабів предложать Президентові плян ороронi Берліну і задумують „виявити силу союзників". В цьому тижневику писалося, що ЗДА будуть обороняти Берлін, навіть якби це мало спричинити вибух атомової війни.

Внаслідок вакацій відкладено ухвалення шкільних законопроєктів

Вашинґтон. — 29-го червня члени Конґресу виїхали на короткі вакації у зв'язку з „Днем Незалежности", який припадає на вівторок 4-го липня, не полагодивши шкільних законопроєктів, які є відкладені принаймні на один тиждень. В справі допомоги шкільництву Конґрес має ухвалити $ 2,484.000 на допомогу публічним школам, $ 300 мільйонів на будову інтернатів для студентів академічних шкіл і $ 325 мільйонів на позики для приватних і парохіяльних шкіл. Всі ці проєкти перейшли Комісію Виховання і Праці в Палаті Репрезентантів, але вони ще мусять перейти через Комісію Правил, щоб дістатися на обради повної Палати. Дехто сподівається, що шкільні законопроєкти не будуть вирішені цього року, бо проти них виступають республіканці і південні демократи, які в засаді є проти федеральної допомоги школам.

Поліпшення в стані затруднення в 12-ох промислових районах

Вашинґтон. — Бюро затруднень при департаменті праці повідомило, що в місяці травні в 12 промислових районах країни число безробітних так зменшилось, що можна було ті райони скреслити зі списка незатруднених. Більше число безробітних є тоді, коли воно виносить 6%, або і більше всіх робітних сил даного району. Помірковане число безробітних є при числі незатруднених, що виносить від 3-ох до 5.9% всіх робітних сил. До районів, що їх скреслили зі списка з більшим числом безробітних належать, між іншими, такі райони: Шикаґо, Сінсіннаті (Огайо), Вилмінґтон (Делевар) і Дейтан (Огайо). Район Ню Йорку, Бостону і Атланти (Джорджія) належать до районів із помірковним числом безробітних.

В АМЕРИЦІ

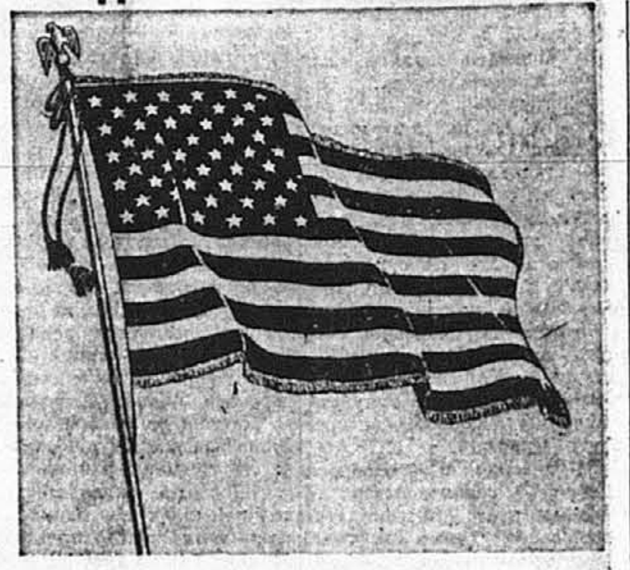
● **Президент Кеннеді** 30-го червня по полудні виїхав на відпочинок до свого дому в Гаяннiс Порті, звідки вернеться до Вашинґтону в середу вранці. Пані Кеннеді залишиться в Гаянніс Порті до 11-го липня, а діти ще довше. Президент вже не відчуває болів на спині, але його особиста лікарка поїде з Президентом. Президент був здивований, коли сенатор Ворren Дж. Маґнусон заявив, що Конґрес цього року працюватиме аж до Дня Праці. Кеннеді сподівається, що Конґрес закінчить працю коло 15-го серпня.

● **Крайова** Аеронавтична і Космічна Адміністрація повідомила, що другий американський астронавт полетить в підкосмічні простори в тижні, що почнеться 16-го липня. Гадають, що другим астронавтом буде полковник морської піхоти Джан Ґленн. Першим астронавтом ЗДА був командор Алан Б. Шеперд, який 5-го травня з успіхом побував в космічних просторах і щасливо вернувся на землю.

● **Канадійська** Рада Зернових Комісарів повідомила, що в травні ц. р. Канада експортувала 45,890,228 бушлів пшениці і пшеничної муки, на 20,839,324 бушлів більше, як в тому самому місяці минулого року. Самої пшениці продано 42,200,444 бушлів. Китай купив 11,600,000 бушлів, а Англія — 7,400,000 бушлів. Решту продано іншим краïнам.

● **В тижні**, що закінчився 28 червня, запаси золота в ЗДА збільшилися на $24 мільйони і становили $17,550,000,000.

У ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТИ



1776 — ЧЕТВЕРТОГО ЛИПНЯ — 1961

У 20-ті роковини 30-го червня 1941 р.

В неділю 25-го червня у великій залі Народного Дому в Ню Йорку організація Визвольного Фронту відзначила 20-ті роковини Акту відновлення державности 30 червня 1941 року у Львові. Концертом-академією проводив проф. М. Чировський. Слово про Акт 30-го червня 1941 р., виголосив д-р. М. Кушнір. Проголошення цього Акту, заявив промовець, було історичною конечністю — доказом, що український нарід не хоче бути пасивним об'єктом у боротьбі московсько-большевицького імперіялізму і немецького нацизму; цей Акт був також доказом тривання боротьби за національно-державну незалежність України з 1917-20 рр. Д-р М. Кушнір підкреслив, що ініціятором і виконавцем цього Акту була Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери. Із спогадами з днів проголошення Акту виступали д-р Т. Крупа, п-ні Іванна Прийма і д-р С. Галамай.

В мистецькій частині виступали: юні сумівки, сестри Сеневи (скрипка і піяніно), співачка Зеня Лавришко-Бундзяк, юносумівський хор в супроводі бандур під керівництвом п. Данилова і оперовий співак п. Лев Рейнарович.

Понад триста осіб, членів організацій Визвольного Фронту і гостей, представників центральних і громадських організацій виповнили залю Народного Дому.

50 українських лікарів взяли участь у Конвенції Американського Лікарського Товариства

Ню Йорк. — У конвенції Американського Лікарського Товариства, що відбулася тут упродовж минулого тижня, взяло участь 50 українських лікарів, членів Українського Лікарського Товариства Америки. Деякі з українських лікарів були референтами на наукових конференціях. У середу, 28-го червня, д-р Юрій Трухлий, професор ортопедичної хірурґії на медичному факультеті Нюйоркського університету, доповідав про нові методи лікування пошкодження плеча, а д-р Юрій Кулик, винахідник і хірург з того ж університету, доповідав того самого дня про прецизну адміністрацію парентальних речовин у хірургічного пацієнта, демонструючи при цьому свій найновіший апарат. Попереднього дня, у вівторок 27-го червня ввечері відбулися в готелі Волдорф Асторія інавгурація нового президента АЛТ, в якій також взяли участь численні лікарі-українці, при чому голова Українського Лікарського Товариства, д-р Ростислав Сочинський, гратулюючи новому президентові за вибір, обмінявсь з ним думками щодо можливостей активнішої співпраці між обидвома товариствами. Конвенція Американського Лікарського Товариства закінчилась в п'ятницю, 30го червня, і в ній, згідно з повідомленнями в пресі, взяло участь 20,000 та вдвоє стільки гостей.

„Скиталець" найменований на високе державне становище



Міхал Цеплінські

Вашинґтон. — Згідно з офіціяльним повідомленням уже кілька днів тому, президент Кеннеді і державний секретар Дін Раск найменували Міхала Цеплінського на заступника адміністратора справ безпеки і консулярних справ в держав. департаменті. Це найменування багатомовне зокрема тому, що М. Цеплінський належить до великої скитальської родини, яку Америка гостинно прийняла під час і після другої світової війни.

Міхал Цеплінські народився в 1906-му році в місті Сосновєц у Польщі і довший час, бо аж до вибуху війни в 1939 році, був управителем відомого також українцям краківського „Ілюстрованого Кур'єра Щоденного". Виеміґрувавши з Польщі до Канади, М. Цеплінські був допущений на постійне до ЗДА в 1941-му році, а в 1944-му році вже працював в редакції нюйоркського щоденника польською мовою „Нови Свят". Опісля займав провідні становища в різних комерційних компаніях і вкінці був екзекутивним директором Компанії Чаплен, що здобуває оголошення для чужомовної преси та яка також співпрацює з „Свободою". Крім того, М. Цеплінські був екзекутивним директором Відділу Національностей в крайовому Комітеті Демократичної Партії і в тому характері тісно співпрацював з адв. Ст. Яремою та іншими демократичними лідерами українцями, при кожній нагоді заступаючи справу визволення та незалежности поневолених Москвою націй. Найменування його на новий важливий пост в державній адміністрації скріплює цю визвольну концепцію в державній американській політиці.

Маєте 62 роки — можете йти на пенсію



Президент Джан Ф. Кеннеді підписує схвалений Конґресом новий закон соціяльного забезпечення, згідно з яким тепер уже чоловіки зможуть іти на пенсію у віці 62 років. Досі після 62-го року життя могли йти на пенсію тільки жінки, а чоловіки мусіли чекати до 65-го року життя. Новий закон також збільшує мінімальну пенсію з дотеперішніх 33 долярів місячно до 40 долярів. Він відноситься до приблизно 4 мільйонів „забутих" старших осіб. Церемонії підписання приглядаються (зліва): віце-президент Джансон, сенатор Керр, конґресмен Бирнс та секретар здоров'я, виховання і доброчинности Абраґам Рібікофф.

Нарада Зоріна й Меншікова з Президентом не дала ніякого висліду

Вашинґтон. — У минулу п'ятницю 30-го червня ц. р. совєтський віцеміністер закордонних справ, він же амбасадор в Об'єднаних Націях, Валерія Зорін, і амбасадор СССР у Вашинґтоні Міхаіл Меншіков були прийняті Президентом на півгодинну авдієнцію у справі міжнародного роззброєння. Від двох тижнів Зорін і представник ЗДА Джан МекКлой ведуть у Вашинґтоні безуспішні підготовчі наради у цій справі. Нова міжнародна конференція роззброєння повинна б почaтись з кінцем липня у Женеві, але згадані представники ЗДА і СССР не можуть погодитись щодо складу учасників такої конференції а ні щодо її денного порядку. Півгодинна нарада у Президента в минулу п'ятницю не дала теж ніякого позитивного висліду. Рішено, що до 17 липня взагалі будуть припинені всякі розмови на ту тему, а від того дня вони відновляться — у Москві. Таким чином під великим знаком запиту зависла дата, коли почнеться конференція роззброєння.

Понад 9.000 українців маніфестували в Торонто у честь Т. Шевченка

Торонто, Онт. Канада. — В неділю 25 червня ц. р. на розлогій площі Канадійської Національної Вистави в Торонто відбулась величава маніфестація, уладжена організаціями Українського Визвольного Фронту для відзначення сторіччя з дня смерти Тараса Шевченка і 20-річчя акту з 30 червня 1941 року у Львові. У цій маніфестації взяли участь, без уваги на некорисну погоду, коли кількакратно падав дощ, понад 9.000 українців. Маніфестація відкрилась Панахидою за Тараса Шевченка, яку відслужив о. протоієрей Д. Фотій з православної церкви св. Володимира Великого, який виголосив теж патріотичну промову. Співав мішаний хор катедри під диригентурою Ю. Головка. Після того о год. 11 українські католицькі священики о. о. П. Хомин, Я. Бенеш і М. Цурковський відслужили польову Богослужбу в намірені українського народу. Співав чоловічий хор Торонтського Осередку СУМ „Прометей" під диригентурою проф. Л. Туркевича. Палку промову у честь Тараса Шевченка виголосив о. М. Цурковський. Релігійно-церковну частину маніфестації закінчила Панахида за Тараса Шевченка, яку відслужили духовники о. о. П. Хомин, Я. Бенеш, М. Цурковський і Р. Набережний при співі хору „Прометей". Під час Богослужб стояли почесні стійки з прапорами Ліґи Визволення України і СУМ. По полудні відбулась дефіляда відділів СУМ у Торонті. Приграла дута оркестра СУМ-у із Клівленду під дир. О. Крука. Офіційну частину маніфестації відкрив голова Головної Управи ЛВУ д-р Р. Малащук. Головну промову виголосив гість з Европи, Ярослав Стецько. Привітання від організацій Визвольного Фронту з ЗДА передав мґр. Є. Лозинський. Звернення прем'єра Діфенбейкера з приводу 100-річчя смерти Тараса Шевченка відчитав посол Ф. Стінсон, а промову виголосив міністер ветеранських справ у федеральному канадійському уряді Ґордон Черчіл. Крім того привітання склали міністер громадянства в провінційному уряді І. Яремко і міністер без портфелю у тому уряді А. Ґросман, як також посли д-р Д. Кучерепа, А. Малоні та А. Томпсон, — цей останній прочитав листа від лідера опозиції кол міністра Л. Пірсона. Посадник міста Торонта вітав учасників маніфестації від міста, а д-р Б. Романенчук з Филаделфії відчитав доповідь про Шевченка. Після того відбулась мистецька частина, головною точкою якої були 1 і 2 частини „Кавказу" С. Людкевича, при співучасті Торонтської Симфонічної оркестри і мішаного хору під кер. проф. Л. Туркевича. Відіграно теж поему симфонічну К. Данькевича „Тарас Шевченко" й „Заповіт" Б. Лятошинського, та інші твори С. Людкевича й Л. Ревуцького. Участь у концерті взяли теж жіночі хори „Арфа" і „Чайка", а дитячий хор Рідної Школи й СУМ-у відспівав дві пісні М. Гайворонського. Співом „Ще не вмерла" мішаного хору в супроводі цілої оркестри закінчено концерт. Сцена була оформлена мистцем М. Левицьким. Активна у святі участь духовенства обох віровизнань та приявність видатних канадійських і українських представників з різних груп і середовищ, що заманіфестували єдність фронту у поклоні Великому Тарасові була найбільш характеристичною рисою тієї маніфестації, що робила величаве враження і стояла на високому мистецькому рівні.

Г. У

ЗАХІД ПРИГОТОВЛЯЄ ВІДПОВІДЬ ХРУЩОВУ У СПРАВІ БЕРЛІНУ

Вашинґтон. — Три західні великодержави приготовляють формальну відповідь Хрущову на його останні погрози в справі Берліну. Для цієї цілі служили численні наради, які відбулись в цій справі в західніх столицях, особливо у Вашинґтоні, де є осідок постійної т. зв. Діючої групи Північно - атлянтійського пакту НАТО. Дипломатичні й військові наради ведуться паралельно маючи на увазі, що західні альянти проготовляються на випадок, як би „запаморочення від успіхів" пішло у Хрущова так далеко, що він зважився би дійсно на спровокування збройного конфлікту за Берлін. Державний секретар Дін Раск нараджувався в минулу п'ятницю 30 червня ц. р. знову з амбасадорами Англії, Франції і Західньої Німеччини — Геролдом Каччія, Ерве Альфаном і д-ром Вільгельмом Греве. Приявний на нараді був теж Вайкавнт Гуд, з англійської амбасади, з титулом міністра. За твердженнями преси у тій західній ноті, яка формально буде відповіддю на меморандум, що його Хрущов вручив през. Кеннеді у Відні, не буде ніяких контрпропозицій щодо розв'язання проблем Німеччини й Берліну а буде тільки ствердження, що Захід не несе ніякої вини за те, що по нинішній день нема мирового договору з Німеччиною У ноті буде сказано, що західні держави признають, що такий договір треба підписати, але, що це треба зробити з урядом, який репрезентуватиме цілу Німеччину. Тому західні держави відкидають совєтську вимогу, щоб підписати мировий договір з двома Німеччинами і таким чином санкціонувати ненормальний післявоєнний стан — поділу Німеччини. Західня нота відкине теж погрозу Совєтів, що вони передадуть свої права щодо шляхів комунікації між Західнім Берліном і Заходом під „суверенне" відання східньо-німецьких комуністів, і ствердить, що Совєтський Союз не має права односторонним актом позбуватися прийнятих на себе в договорах із Заходом зобов'язань. Згідно з англійською пресою, вчасною осінню ц. року відбудеться з'їзд през. Кеннеді, англійського прем'єра Геролда Макміллена, французького президента де Ґоля і західньо - німецького канцлера Конрада Аденауера задля заманіфестування єдности Заходу в обороні свободи Західнього Берліну та проти старань Москви щодо міжнародної леґалізації поділу „на віки" Німеччини. Що стосується військових приготувань, то за газетними, виявлені в тижневику „Нюзвік" недискреції з Пентаґону, про що мова на іншому місці, по суті правдиві. Ото ж американські власті читаємо — плянують евакувати кругло пів мільйона американських цивільних осіб з Західньої Европи, особливо з Західньої Німеччини й Франції, вислати додаткові дивізії до Західньої Німеччини, проголосити частинну мобілізацію Національної Ґвардії та підвищити цифру найближчої рекрутації. Керівні американські кола вважають, що такі заходи потрібні не тільки з уваги на саму Берлінську кризу, як також для психологічної підготови американського громадянства на всякі можливості.

Англійські воєнні кораблі пливуть на оборону Кувайту проти Іраку

Кувайт. — У зв'язку з продовжуванням пропаґандивної кампанії Іраку щодо „його прав" до багатого на нафтові зложжя Кувайту над Перською затокою і до інших маленьких нафтових теренів в сусідстві Савді Арабії, де панують місцеві арабські шейхи, що підписали умови із американськими й англійськими нафтовими компаніями, — Англія поставила у стан бойової готовости 24-ту піхотну бриґаду в Кенії, вишколену спеціяльно для боїв в пустині. В разі потреби — її можна буде неґайно перекинути над кордон Кувайту. Водночас в сторону Перської затоки скеровано літаконосець „Болверк" величиною 22.000 тонн із 600 королівськими морськими піхотинцями на чердаку, та літаконосець „Вікторісс" величиною 30.500 тонн, що плив із Сінґапуру до Гонг Конґа і на морі дістав наказ завернути в сторону Перської затоки. Крім цього скеровано туди ж з Гонг Конґу дві фреґати „Ярмут" і Лландаф", як теж фреґату „Лок Рутвен", яку відкликано з подорожі до Бомбаси. Речник англійського уряду склав офіційну заяву в англійській палаті громад, що Англія приготовляється на випадок, якщо Кувайт, який два тижні тому дістав державну незалежність, звернувся би до Англії за допомогою проти Іраку.

Де Ґоль твердить, що війна в Альжирі вже майже припинилась

Париж. — У своїй промові в місті Бар-ле-Дюк у східній Франції французький президент Шарль де Ґоль заявив в минулий четвер, що війна з арабськими партизанами в Альжирі майже припинилась. Цим він пояснював відкликання одної французької дивізії з Альжиру та заповідження, що друга дивізія також внедовзі відійде відтіль до Европи. Насправді — за коментарями західньої преси — це відкликання двох французьких дивізій з альжирського фронту стоїть у зв'язку не тільки з тамошньою воєнною ситуацією, але у ще більшій мірі — у зв'язку з Берлінською кризою та заманіфестуванням Франції її солідарности з оборонними приготуваннями НАТО.

У СВІТІ

● **У Парижі** спалили 12 образів, що їх фахівці оцінили, як фальсифікати творів славетного імпресіоніста Моріса Утрілльо. Цій процедурі придивлялася м. ін. 85-річна вдова по померлому артисті, яка була дуже рада, що фальсифікаторам не вдалося заробити на творах її чоловіка.

● **Посадником столиці Ірляндії**, Дабліну обрано знову Роберта Бріско, який у 1956 році став першим жидом на становищі посадника столиці того наскрізь католицького краю. Бріско заповів, що він у цьому році знову відвідає Ню Йорк.

● **В Альжирі** в минулий понеділок знову згинуло 7 осіб і коло 20 було ранених в різних терористичних замахах, головно внаслідку вибуху підкинених бомб та засідках арабських партизанів.

● **Західньо - німецький** уряд запропонував східньо-німецькому допомогу у теперішній харчовій кризі в Східній Німеччині. Коли в минулому році в Східній Німеччині була подібна криза, а комуністи всю її вину приписували поганій погоді, вони відкинули західньо-німецьку пропозицію, як: „пропаґанду". Речник західньо - німецького уряду висловив переконання, що тепер східньо-німецьким комуністам трудно буде говорити про ту допомогу, як „пропаґанду".

● **В Італії** панувала під кінець минулого тижня така спека, що 13 осіб померли від удару сонця. У Західньому Берліні 120 осіб забрано до шпиталів, пораженими сонцем, чи внаслідку недуг, викликаних спекою.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

У День Незалежности

„Незалежність є найбільшим людським благом, бо без неї жадне інше благо не матиме правдивої вартости і не принесе справжньої радости", — ствердив колись англійський письменник і публіцист Вільям Годвин, а канадійський державний муж і юрист додав: „Тричі нехай живе незалежність, бо вона, після життя і безсмертя душі, є найціннішим подарунком неба для людей!"

Свої Незалежности День відзначає 4-го липня ввесь американський нарід на пам'ятку того писаного з великих літер Четвертого Липня 1776-го року, коли батьки цієї країни, репрезентанти З'єдинених Держав Америки, зібравшись на Загальному Конгресі, проголосили Декларацію Незалежности, в якій „урбі ет орбі", містові і світові, проголосили, що „ці З'єдинені Колонії є і правно повинні бути вільними й незалежними державами, що вони є звільнені від будь-якої вірности Британській Короні; що всі політичні зв'язки між ними й державою Великої Британії є і повинні бути цілком розв'язані; що вони, як вільні і незалежні Держави, мають повне право проголошувати війну, укладати мир, нав'язувати союзи, заводити торгівлю та виконувати всі інші акти й діла, що їх мають право виконувати незалежні держави. А для підтримки цієї Декларації, з твердою надією на охорону Божественного Провидіння, ми взаємно прирікаємо один одному наше життя, наше майно та нашу святу честь". Текст Декларації, як відомо, приготовив Томас Джефферсон і його дещо доповнили Джан Адамс і Бенджамін Франклін. Підписали Декларацію 56 батьків-основоположників Американської Унії.

Історія записала події, що цю Декларацію попередили, як і ті, що наступили після неї. Сама бо Декларація була радше блискавкою, після якої загримів грім, була блиском меча, після якого прийшов його удар.

Американська Декларація Незалежности мала переломове історичне значення в найповнішому розумінні цього слова. „Я ніколи не зазнавав будь-якого політичного відчуття, що не випливало б з Декларації Незалежности... Я часто запитував сам себе, який це величний принцип зберігає так довго цю конфедерацію. Це не було саме лише відділення колоній від матерника, але було щось таке, що дає не тільки волю народові цієї країни, але й надію всім народам світу на всі майбутні часи" — твердив свого часу Абрагам Лінкольн. Наші часи, мабуть, більше, як будьякий інший період історії, потверджують цю інтерпретацію Декларації Незалежности. Завдяки Декларації та її здійсненню, З'єдинені Держави Америки стали найвільнішою, найбільш незалежною, наймогутнішою і найбагатшою країною в світі, і це тільки збільшило і підкреслило ту другу частину її вартости, про яку говорив Великий Емансипатор Абрагам Лінкольн: надію всіх народів світу на всі часи. Як же інтересно, що саме ту надію за тільки років перед Лінкольном висловив наш Шевченко. Бо ж Декларацію Незалежности він мусів мати на думці, пишучи про „справедливий закон Вашингтона" і висловлюючи надію, що й український нарід „таки діждеться його колись".

Цю надію і віру треба й нам поновити в подвійні для нас роковини: роковини Американської Незалежности в Шевченківському році. Незалежність бо це найбільший подарунок неба для людства, але цей подарунок треба заслужити, його треба здобути. Це вже президент Айзенгавер говорив: „Здобуття волі не можна порівнювати з жадною перемогою, записаною в історії. Воля бо живе в серцях, в ділах, в душах людей і її треба щоденно заслуговувати, її треба щоденно відсвіжувати. Інакше вона, як квітка, що її відірвано від життєдайного коріння, зів'яне і згине". Воля і незалежність — це праця і молитва кожного дня. Пригадаймо собі це в День Незалежности.

Голод в комуністичних країнах

Поруч із бомбастичними заявами про поступ комунізму в світі, міжнародні комуністичні ватажки не можуть приховати факту, що в різних опанованих ними країнах цього року знову проявляється катастрофальний брак харчів. Червоний Китай був примушений спровадити 235 мільйонів бушлів пшениці і ячменю з Канади, вартости $365 мільйонів, і ще більші — докладно не оприлюднені — транспорти харчів із Австралії. Знавці Далекого Сходу твердять, що дві чи три південно - китайські провінції рятуються від голодової катастрофи харчовими посилками з Гонг Конгу під англійською адміністрацією, дармащо те місто, „віконце у вільний світ", страшенно перенаселене китайськими втікачами. — У Східній Німеччині, яка має експансивні задуми супроти Західнього Берліну і Західньої Німеччини, такий дошкульний брак харчів, що східньонімецький уряд мусить приймати харчову допомогу Західньої Німеччини. У Польщі Гомулка кілька днів тому проголосив декрет про примусову колективізацію частини приватних сільських господарств, як ніби засіб проти поважної кризи в рільничій продукції. Західні туристи однозгідно стверджують, що навіть у Москві в її найбільш репрезентативних ресторанах, де можна подостатком дістати кав'яру і кавказьких та кримських вин, харч надзвичайно одноманітний, а єдиною м'ясною стравою, яка ніколи не переводиться, є баранячий шашлик. У Москві тепер дошкульний брак м'яса, що його відсутність люди заступають яриною. Катастрофічній кризі сільського господарства в Україні, колишній житниці Европи, „Свобода" присвячує окремо постійну увагу.

Голод — це щось, що не може вміститися в поняття американських громадян, які звикли до розкішних „супер - маркетів" в кожному, навіть найменшому містечку, скрізь вздовж шляхів. І в Америці є чимало бідаків, які користають з харчівень Армії Спасіння чи з міських добродійних установ. Але годі уявити у вільному світі цілої держави, яка переживала б харчову кризу, — годі уявити цілого народу, який гостро відчував би брак харчів. Це так само, як совєтському чи китайському громадянинові годі уявити, що в Америці лише на консервацію велетенських харчових резерв витрачається денно мільйон долярів, що закон обмежує тут засівну площу, щоб не було завеликої продукції, яка обтяжує країну.

Така парадоксальна харчова ситуація в сучасному світі можлива тільки на тлі парадоксальної ситуації, що виникла внаслідок поділу світу на вільну й невільну частини. Скидання вини на посуху або довгу сльоту, на вітри з хмарами пилюки, на сарану й інших шкідників, на саботування праці „ворогами народу", на крадежі в колгоспах, — все це просто смішні викрути. Головна вина — в комуністичній системі, в позбавленні хлібороба його прадідівської землі, у відібранні йому права бути господарем хоч би на найменшому кусні власної землі, у перетворенні хлібороба на бездушного робота, наймита у ненависного землевласника — комуністичної держави. Головна вина — в системі велетенської бюрократичної сільсько - господарської машини, яка є частиною тієї „нової кляси" галапасів народу, про яку так авторитетно писав Мілован Джілас. „Сатардей Івнінг Пост" з 1-го липня ц. р. слушно пригадує, що Карл Маркс і Володимир Ульянов - Ленін — це були міські люди, інтелектуали, які поняття не мали про дійсне село, про хліборобство, про душу селянина і про психологічні передумови вмілого господарювання.

Голод в комуністичних країнах — це смертельний акт обвинувачення проти комуністичної системи. І коли в таких колись квітучих хліборобських країнах, як Польща, Східня Німеччина, Румунія чи Мадярщина, які завжди експортували харчові продукти, за кільканадцять років комуністичної влади сільське господарство впало й переживає хронічну кризу, то це ще один доказ, що комуністична система мусить провалитись.

„СЕЛЯНСЬКА ВІЙНА" У ФРАНЦІЇ

Париж. — „Селянська війна" це термін добре відомий в історії Европи. В Німеччині, Чехії, Франції і Україні в минулих століттях доходило до більше або менше організованих повстань селянства. Польські сучасники української національної революції, на чолі з гетьманом Богданом Хмельницьким, називали цей рух теж „селянською війною" (bellum servile). Але ця назва скорше приходиться до таких рухів на Московщині, як повстання Степана Разіна в 17 стол. і Омеляна Пугачова у 18 ст. або рухів гайдамацьких в Україні.

Селянські повстання в різних країнах мали свої символи: в Німеччині — це був селянський постіл, у Франції — селянські вила. В нашому віці поширеної механізації мусів би стояти трактор. Аджеж ця машина, що тягає плуги і вози, стала в руках сільських мас Франції „зброєю" з якою виступають хлібороби цієї країни під час своїх демонстрацій. Почавши з Бретані, селянські демонстрації перекинулися до інших провінцій. Тисячі тракторів перегороджують шляхи - дороги, не дозволяючи проїхати представникам влади. В одній південній провінції невдоволені селяни навіть повісили на шибениці опудало прем'єр - міністра Дебре...

Уряд відповідає на селянські демонстрації промовами міністрів і новими законами в користь хліборобського стану. В сільському господарстві має бути переведена велика освітня праця для підвищення хліборобської культури і організації продажу сільськогосподарських продуктів. Уряд закликає селянство до спокою. Час покаже, як розвинуться дальші події.

В селянських розрухах у Франції діють причини, що виявилися несподівано для уряду і суспільства. Ще зовсім недавно Франція була країною самовистачальною в хліборобській продукції. Майже все, що виростало на полях Франції, продавалося і споживалося в цій країні. Тільки вина свого французи цілком не могли випити й продавали за кордон. Але технічний поступ у хліборобстві дав підвищену продукцію молока, масла, овочів і городини, якої не може спожити людність самої Франції. Навіть коли селянин готовий продати свої продукти за найдешевшу ціну, він не може знайти покупців. В цій скруті хлібороби Франції звертаються з вимогами, протестами й погрозами до уряду. Уряд міг би відповісти, що це власне поступ сільськогосподарської культури викликав труднощі: коли б селяни працювали на землі без механізації, то продукція була б менша і труднощів збуту не було б. Але який уряд у світі рішиться сказати таке слово своєму народові?

Французький уряд, щоб заспокоїти селян, які мають труднощі через надпродукцію, шукає виходу. Поза субвенціями з державної каси селянам-хліборобам, поза плянами раціоналізувати продукцію і збут хліборобських товарів у самій Франції, прем'єр Дебре шукає допомоги в країнах Европейської Господарської Спілки: ці країни, на думку голови французького уряду, повинні купувати надвишку хліборобської продукції Франції.

24-го червня ц. р. Дебре в промові до селян поставив це питання руба: „Спільний европейський ринок повинен пристосуватися до хліборобства (очевидно, французького — Ред.), бо без того не буде ні спільного ринку ні Европи". Слова рішучо сказані, очевидно, під впливом „селянської війни".

Але, щоб здійснити цей плян, треба згоди не тільки членів Европейської Господарської Спілки, але й споживачів цих країн. Голляндія та Італія постачають хліборобські продукти (масло, сир, овочі, городину) високої якости в країни спільного европейського ринку. Французький селянин мусить тепер давати продукцію найвищої якости, щоб видержати конкуренцію з іншими країнами. В цьому допоможе перевишкіл селян - хліборобів, про що говорив у своїй промові Дебре.

До недавна французький уряд ставився досить холодно до пляну — включити Великобританію в Европейську Господарську Спілку. Можна думати, що тепер він змінить свою політику: аджеж Англія — це багатий ринок для збуту французької хліборобської продукції.

Viator

Англія і Франція підтримують становище през. Кеннеді в справі Берліну

Лондон. — Англійський міністер закордонних справ лорд Гюм перестеріг в минулий четвер англійський нарід, що „найближчих шість місяців будуть найтруднішим і найбільш небезпечним періодом, через який мусить перейти наша країна за всі післяосінні роки". Промова лорда Гюма була першою в серії виступів англійських державних мужів, запляновану з ціллю мобілізувати англійську публічну опінію й усвідомити її, у чому саме полягає загроза збоку комуністичного бльоку. Лорд Гюм солідаризувався з становищем, що його зайняв президент Кеннеді на своїй останній пресовій конференції із минулої середи. Хоч він признав, що ситуація надзвичайно грізна з уваги на суперечні становища Заходу й СССР у справі розв'язки проблеми Німеччини, проте він дораджував „ніколи не попадати в розпуку" і не зражуватись безвиглядністю переговорів з комуністами. У зв'язку з цією заявою лорда Гюма в англійських політичних колах поширилась вістка, що вчасною осінню цього року відбудеться з'їзд англійського прем'єра Мекміллена, де Голя, канцлера Аденауера і Кеннеді. Французькі офіційні чинники зайняли таке саме становище, як англійські: вони підтримали позицію Дж. Ф. Кеннеді, висловлюючи водночас думку, що в справах Німеччини й Берліну треба продовжувати з Совєтами переговори, не сходячи з засадничих позицій — непорушности волі Західнього Берліну та західніх прав залишитись в ньому.

А. Запліткий

СОЦІЯЛЬНА ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ЇЇ ЗАСНОВНИК

(1)

Держава грає велику ролю в житті одиниць і народів. В державі приходимо на світ, у ній переживаємо всі радощі та всі трагедії, які спадають на неї. Визначні уми всіх часів намагалися дати вияснення цього явища. Одними керувала звичайна цікавість, інші хотіли спорудити державну будівлю ліпшу, ніж була та, в якій вони жили.

Треба також згадати про великі труднощі, які стоять перед кожним дослідником важливого явища. Природникові легко зробити вівісекцію якогось звіряти і докладно означити функцію цілого його організму та поодиноких членів. Цього ніяк не може зробити дослідник держави. Якщо йде про минулі державні твори, то він зданий на перекази, руїни, археологічні розкопи та записи історії. Якщо йде про існуючі держави, то труднощі також великі. Держава складається з великої кількости одиниць і суспільних груп. Їхня постава, поведінка і їхні дії міняються іноді в дуже короткому часі. Звичайно трудно схопити суть, вагу та насилення суспільних рухів. Кожний дослідник державних творів належить до якоїсь суспільної кляси, нації і держави. Ця приналежність також має вплив на оцінку прикмет та функцій державного організму. В очах росіянина сучасний СССР — це передова країна, витвір великого російського народу. Для українця — це колоніяльна держава з страшним поліційним терором, визиском та поневоленням, яку, згідно з вимогами гуманности і справедливости, треба звести до етнічних російських меж.

Навіть великі уми є звичайно дітьми своєї нації та своєї епохи. Платон і Аристотель визнавали досконалими малі грецькі держави - міста, які за їхніх часів уже віджили свій вік. Вони не згадували в своїх творах про держави більшого формату, хоч би про македонську монархію, яка росла й могутніла на їхніх очах.

Держава — найважливіше суспільне явище, яким займається окрема наука — соціологія. Належить коротко з'ясувати завдання цієї науки і, згідно з темою, подати вислідн, твердження і теорії визначного піонера, який відкрив широкі обрії та збагатив її дуже цінними дослідами, а саме австрійського соціолога польського походження, Людвика Ґумпльовича (1838 - 1909), професора університету в Ґрацу. Він написав по-німецьки багато творів: найважливішими є „Нариси соціології", які перекладено в 1899 році на англійську мову в Филаделфії п. н. „Боротьба рас і історія державних теорій".

Згідно з Ґумпльовичем, соціологія є наукою про відношення людини до людської спільноти та про закони, які нормують це відношення. Він зачисляє до суспільних явищ такі людські збірноти: родину, первісну громаду, плем'я, нарід, державу, суспільні групи, суспільні кляси і політичні партії. До суспільно - психічних явищ не належать мова, традиція і культура якоїсь людської спільноти, а передусім ідеї, які є двигуном суспільних рухів та виразником прагнень якогось людського колективу.

Держава складається з суспільних елементів, які діють за суспільними законами; вона є частиною людського роду, зорганізованого і контрольованого незалежною меншиною або коротше: це зорганізована влада меншости над більшістю.

Нарід або нація — це людська збірнота, споєна спільною мовою, культурою, звичаями, традиціями та любов'ю до землі, на якій даний нарід живе.

Суспільна група об'єднує особи тієї самої професії, як лікарів, інженерів, бакірів та інших.

Суспільна кляса є дещо ширшим поняттям, це — кляса робітників, кляса селян, урядовців і ін.

У політичних партіях наголос стоїть на веденні політичної боротьби звичайно на парляментарній арені для одної або більшого числа суспільних груп. Кожна з них, тобто суспільна група, кляса і політична партія, полагоджує якусь суспільну потребу, часом морального, часом матеріяльного характеру. Опріч того вони мають ще свої клясові інтереси.

Питома вага кожної групи, кляси та партії не залежить від її величини. Вирішними є внутрішня спосність, інтенсивність відчування спільного інтересу та дисципліна її членів. Тому, що наведені австрійським соціологом докази були б далекі і малозрозумілі для сучасного читача, будемо наводити докази з найновішої історії, але все згідно з його інтенціями та твердженнями. І так: мала горстка большевиків захопила владу в російській імперії; так само розмірно мала, але здисциплінована і добре озброєна компартія тримає СССР і його сателітів під своєю владою. Знаною є незначна політична вага селянських партій, хоч вони могли, а часом і мали велику масу членів, бо в все більшою кількістю слабшало і розводнювалося відчування спільного інтересу. Велике число має значення під час революційних зривів, і тільки тоді — на короткий час — воно є вирішальним чинником.

Велика вага суспільних груп і кляс у житті народів полягає також в тому, що вони притягають, виховують і прив'язують до себе індивідів: вони змушують змагатися, терпіти, іноді й жертвувати своїм життям — наприклад, за національну ідею або за свою державу, тоді як той індивід з власного почину чи задля особистого інтересу ніколи б на таку жертву не здобувся.

Політичні партії є єдиним і незаступним засобом виявляти якусь суспільну групу або клясу політично, тобто змагатися за вплив і владу в державі.

Вихідною точкою, від якої почався суспільний процес, була зустріч мандрівної „первісної громади" або „первісної орди" з іншою такою самою, наприкінці передісторичної і на початку історичної доби. Ці орди складалися переважно з одної великої родини і займалося скотарством та мисливством. До зудару між ними приходило з вродженого почуття ворожости та з бажання загарбати для себе рухоме майно іншої громади і обернути його на свої потреби. Такий зудар кінчався звичайно повним знищенням одної сторони. По деякому часі переможці переконалися, що не має розумної причини поголовно ліквідувати своїх противників, що доцільніше обертати їх у своїх невільників, особливо тоді, як вони мешкають на якійсь території і займаються рільництвом.

З хвилиною, коли постав різкий поділ на дві різного етнічного походження кляси, на панівну, яка була завжди меншою, і на невільничу, яка завжди була більшою, маємо аже примітивні риси державности. На чолі стояв ватажок, який плянував напад або оборону.

Первісна громада росла через природний приріст, а ще більше шляхом підбою. Вона ставала плем'ям, а з кількох племен народжувалася нація.

Досить скоро появляється третя суспільна кляса — купців. Це сторонні люди, які разом зі своїми товарами переїжджали через дану країну і тільки згодом осідали в ній. Вони були вільні, але не належали до панівної кляси. Тоді також починали творитися дальші похідні групи: жерців, дружинників, тобто професійних вояків, ремісників і ін. Рівночасно з процесом різничкування розвивався також процес сполуки і асиміляції. Всі верстви переймали звичайно релігію панівної кляси, з місцевих говірок творилася єдина мова, з відокремлених відрухів душі виростала національна культура. З довгого постійного перебування на даній території зроджувались любов до рідного краю та ідея батьківщини. На історичній арені маємо вже нації і нормальні держави.

(Далі буде)

НА ТЕМИ ДНЯ

Казна про кводра

Тому, що подія відноситься до дітей, почнемо її так, як починаються казки, тим більше, що й сама історія, про яку мова, подібна дещо до казки. Отже:

Не за горами і не за ріками, і не давно- давно колись, але в Клівленді місті, у стейті Огайо, та ще й тепер, у наші дні, живуть собі українські діти Маруся й Ігор Квіт. Ми не знаємо, хто вони, коли народились і хто їхні батьки, хоч у картотеці Українського Народного Союзу в списку членів є Зиновій Квіт, що належить до 102-го Відділу в Клівленді, та який має народжену в 1948-му році дочку Марусю. Може бути вона, а може й інша, в кожному разі Маруся Квіт і її брат Ігор одного гарного червневого дня цього року сіли собі та почали писати листи. Чотири листи написала Маруся і чотири листи написав Ігор та вислали до своїх товаришів. Всі листи, що мають заголовок: „Дарунок для Шевченка", такого змісту:

„Коли дістанеш цього листа, вложи від себе 25 центів (кводра) у нову коверту і вишли на адресу: "Svoboda," 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J. — for Shevchenko Memorial Fund. Тоді перепиши цього листа чотири рази і вишли чотирьом своїм товаришам чи товаришкам. Ці гроші жертвують українські діти на пам'ятник Шевченкові у Вашингтоні. Гра кінчається, коли всі українські діти дадуть по 25 центів. Листи треба вислати впродовж трьох днів. Якщо не бажаєш брати участь в цій грі, то прошу повернути цей лист, але не переривати гри. В Ім'я Боже!

Написавши і виславши такі листи своїм чотирьом товаришам, Маруся й Ігор написали ще й листа до „Свободи", попереджуючи її, щоб не дивувалась, якщо почнуть на її адресу напливати „кводри" на пам'ятник Шевченкові. Очевидно, що перші два „кводри" вплинули від Ігора і Марусі. „Гра" почалася, — і не тільки для дітей, але й для „Свободи", якій прийдеться тепер, при навалі іншої праці, рахувати ці кводри, складати списки малих жертводавців, публікувати їх. Сподіємось, що Комітет Пам'ятника Шевченкові допоможе. Бо ж для такої шляхетної акції-гри варто потрудитись. Побачимо, що з того вийде. В кожному разі сподіємось, що казка про Марусю й Ігора Квітів на цьому не закінчиться...

Леся Храплива

ПИТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ

(4)

Та попри організування виховної системи у ширшому розмірі на батьках лежить ще й незвичайно важливий обов'язок давати дітям добрий приклад громадського поступування. Бо своєю поведінкою у громадському житті ставлять вони перед дітьми образ того, що має з дітей вирости, для чого вони ростуть. Бо коли молодь почує про ідеали і повірить в них, вона хоче зразу перевірити їх життьову силу на своєму оточенні. Коли ж життя виказує щось зовсім противне, молодь втрачає віру в ідеали, і то назавжди.

Ось приклад: наша молодь дивиться зпогордою на партійні чвари своїх батьків, і, щоб не продовжувати їх, дуже часто ховається у „власний городець" своїх особистих справ. Хто ж винен, що молодь усувається від всього громадського життя, не лише від партійних міжусобиць, але й від творчої праці?

У цій статті надто часто повторюються слова: „треба", „слід", „необхідно", „зобов'язані". Слова ці спадають тягарем на голови батьків і запрацьованих та заклопотаних. Кожний же тягар легше нести, коли з'ясувати собі, куди й навіщо його нести.

Тому, ствердивши на початку необхідність національного виховання, на закінчення хочемо накреслити його мету, тобто ідеал національного виховання нашої молоді.

Часто його висловлюють так: „вдержати наших дітей українцями". Та цього мало, вдержати — поняття статичне. А молоді притаманне бажання йти постійно вперед. Отже, треба не лише вдержати, а й довести українство нашої молоді до такого ступеня, щоб воно стало рушієм її загорілих молодечих прямувань. Щоб молодь не лише прийняла українську спадщину і закопала її для запевнення незнищимости у землю, а щоб на її основі будувала далі, щоб поширювала та збагачувала її. Українська вільна наука, політична думка, громадське життя, мистецтво мають тут великі можливості розвитку. Вони тільки й ждуть як творців, так і культурних читачів, глядачів, сприймачів. І всіми ними можуть і повинні стати наші діти, якщо тільки ми самі не опустимо рук і не потонемо добровільно в чужому морі. Тоді, коли ми маємо змогу виховати справді вільне і лише від себе залежне українське покоління, коли його ніхто не переводить силою на чужі ідеології, не замикає йому доріг до освіти, не винищує фізично.

Та щоб українство наших дітей стало рушійною силою, воно мусить бути повне.

Клонимо чоло перед старою еміграцією, що зуміла зберегти і передати своїм дітям і навіть внукам пієтизм до того українства, яке вона знала: до народних обрядів, пісень, танку, ноші. Та було б непростимим гріхом таки супроти самої старої еміграції, якби ми не збагачували її українства тим, що воно значить сьогодні. Бо протягом тих років, які нам вдалося щасливо прожити ще вдома, поступило воно вперед стомилевими кроками. Сьогодні вже не назвемо доброю українкою дівчини, що вдягає на свято хоч би й найстильовіший український одяг, якщо вона не говорить і не думає по-українськи. Сьогодні вже типовою прикметою українки є не так те, що вона вміє спекти традиційну паску, як те, що читає та купує українські видання і виховує дітей на українців.

Отже, не можна вважати частини українства — його цілістю і обмежуватися ним. Сьогодні українство вже таке широке і так глибоко усвідомило собі свої історичні й духові джерела, що може заспокоїти легко всі духові потреби інтелігента чи навіть інтелектуаліста. Наша мова і ввесь її зміст — давно вже не „мужицькі". Хоч практика багатьох наших установ вказує, що такою її вважають...

При сьогоднішніх можливостях українства — не треба аж дошукуватися нікому, яке його місце тут, на чужині. Навпаки, можна свобідно вибирати, кому і який спосіб вияву його національної приналежности найкраще відповідає. І для цього повного вияву не обов'язково навіть, щоб скоро настала можливість повороту в Рідний Край!

Хоч ніякий лиховісний пророк не всилі запевнити нас, що ця можливість не настане ніколи! Навпаки, світові події вказують на постійне її наближення! Та що б не було, над національним вихованням наших дітей треба наполегливо працювати. Наше завдання — виховати добрих українців на всяку потребу: чи то на еміґрантів, що все життя на чужині будуть вірно трудитися для української справи, чи то, дай Боже, на тих, які здійснять врешті сотнями літ омріяний зрив і принесуть невикривлену нашу правду у Рідний Край,

На ясні зорі, на тихі води,
У край веселий,
у мир хрещений...

(Кінець)

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

ДО ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Проблема виховання і збереження молодого покоління на еміграції для своєї нації була і є завжди центральною точкою турбот кожної мудрої національної спільноти в діяспорі. Як виказала практика наикращим засобом у тому ділі є *головно рідні школи*, то ж не диво, що на цю ціль не жалується ні гроша ні мозольної праці. Бо нинішня молодь—завтрішня нація. Українська еміграція у Новому Світі ще молода. Але вже й дотепер переконались, що як в українській громаді не зорганізовано української Рідної Школи, то там громада скоро зденаціоналізується. Без Рідної Школи все українське життя завмре, до церкви включно. Життєвий досвід дорого коштує. Нас він коштує на еміграції аж 80% затрати українського елементу лише за останнє 50-річчя, себто за 1900-1950 рр. Тому й не диво, що нині кожна свідома наша громада на чужині старається найперше зорганізувати українську Рідну Школу.

Нині ми вже маємо в ЗДА й Канаді свідомі українські громади, в яких справа організації Рідних Шкіл є направду взірцево поставлена. Для прикладу наведмо тут по одній з обох цих країн: Не велику, але вже від 1949-50 р. добре зорганізовану Р. Ш. має українська громада в Ню Гейвені, Конн. ЗДА., п.н. *„Українська Рідна Школа" ім. Митроп. Андрея Шептицького в Ню Гейвені, Конн.* Це є перша Р. Ш. (вечірня) в ЗДА яка порвала з 4-річним дяковчительством та перейшла на 10-12 річну фахову Рідну Школу—з фаховими і платними учителями, під керівництвом статутарного Т-ва „Рідна Школа", подібно, як це було в Західній Україні. Значить, не тільки батьки шк. дітей, але всі свідомі українці є її членами. В цій школі навчання відбувається щоденно (а не тільки в суботу, чи й один лише раз на два тижні, як то дістеся вже в деяких навіть „метрополіях...") зі зміною навчання так, що кожна дитина приходить у Рідну Школу принаймні 2-3 рази в тижні. Нвчання триває 10-12 років і звичайно кінчається іспитом зрілости (матурою) з українознавства. Починаючи з 1958 р. Ню Гейвенська Рідна Школа випустила вже пару десятків наших абсольвентів. Треба тут відмітити ще два світлі моменти з історії Рідної Школи в Ню Гейвені: Ню Гейвенська Рідна Школа була одною з п'ятьох українських шкіл у ЗДА, які в 1953 р. основували в Ню Йорку свою централю т. зв. *„Шкільну Раду"* при УККА. Досі ця Централя під фаховим проводом проф. д-ра Вилодимира Калини зорганізувала в ЗДА коло 70 (сімдесять) Рідних Шкіл та видала коло 20 шк. підручників. Теж ідейній праці цього великого педагога треба в першій мірі завдячити те, що нині в ЗДА є вже кілька тисяч свідомих молодих українців, які кармують працею в Пласті, СУМІ й ін. молодечих організаціях, а завтра прийдуть на зміну варти своїм батькам у всьому українському життю. Другим світлим моментом цієї школи—це її 10 річний Ювілей, який вона оригінально дідзначила. Зробила це не гучними бенкетами, але українсько рідношкільним. У Ню Гнйвені поставили в 1960-61 р. цілком нову і *першу* того роду в ЗДА Українську Рідну Школу за кількадесять тисяч долярів, давши всю працю при будові даром. Завдяки оцим ідейним працівникам (під керівництвом довголітнього голови Б. Снігуровича), та учителів: Любови Данилович, Івана Голембйовського, М. Чайківського й інших. Нині українці Ню Гейвену вже не бояться за своє майбутнє національне життя.

Перехожячи в Канаку, то *взором, як треба на чужині організувати Рідну Школу* — може служити іншим громадам українське Торонто, найбільша українська метрополія в Канаді. Вже десять літ існують тут *„Курси Українознавства ім. Гр. Сковороди."* На терені Торонта кожна українська дитина кінчає найперше 6-8 літ навчання в народних клясах Р. Ш. і щойно після цього поступає на вищі студії, т. зв. „Курси Українознавства", де навчання триває ще додаткових п'ять років. Рідних Шкіл в Торонто є понад 15, а в них пару тисяч нашої молоді. На курсах Українознавства вже є менше число. В 1960-61 р. число студентів на всіх 5-ох роках курсів Українознинавства в Торонті виносило 116 студентів. На цих курсах навчають два священики і п'ять світських професорів такі предмети: релігію, українську мову, літературу, історію, географію і мистецтво України. Ці торонтонські курси Українознавства провели дотепер уже п'ять матуральних іспитів. Остання матура відбулась 22 квітня 1961 р. при такій комісії: д-р К. Біда з Отавського університету — предсідник, о. проф. д-р Б. Липський і проф. З. Зелений — члени Матуральної Комісії. Іспитова Комісія: о. д-р Ю. Федорів, проф. Александра Копач, проф. М. Битинський і проф. М. Розумний. Матуру здало двадцятеро студенток(-ів) в цьому дев'ятеро з відзначенням: В. Банах, З. Банах, З. Березовська, О. Городецька, А. Гошуляк, Х. Зорич, О. Кандиба, Дз. Кучменда, З. Лавришин, Б. Ломаґа, О. Лукавецька, Н. Максимів, М. Нітефор, Ю. Онищук, О. Пясецька, Т. Сахрин, З. Серотюк, К. Серотюк, Х. Стиранка, І. Яремус.

Кожного року святочне закінчення К. У. відбувається торжественно. Так і цього року — новий випуск абсольвентів Р. Ш. чи пак К. У., відбувся 6 травня в залі одного з найкращих готелів міста Торонта. Участь у ньому приняли, крім самих абсольвентів, ще українські студенти, батьки й приятелі та представники українських установ міста Торонта. Вся церемонія проходила святочно й напевно залишиться в душах усіх, особливо самих абсольвентів, милим спомином на все життя. Тож не диво, що разом із абсольвентами раділа вся заля, коли по гарній прощальній промові проф. М. Розумного, в якій від дмені Учительського Збору й батьків він виряджав оцих молодих людей в життя („... але йдіть проти струї в життю та борітеся і змагайтеся в ньому...) та по щирій подяці учителям і всім, хто працював для Рідної Школи.

Про працю в Р. Ш. у Торонті треба ще додати, що торонтонські Курси Українознавства мають: власну добірну бібліотеку, епідіяскоп, і звукозаписувач. Студенти К. У. мають свій літературно-мистецький клюб та видають власний журнал *„Проблиски"* (що виходить уже чотири роки і є продовженням „Сторінки молодого пера" в „Нашій Меті"). В „Проблисках" полоді автори пробують вперше своїх літературних здібностей і кожного року К.У. приготовляють свої власні літературно-мистецькі імпрези-свята. В 1961 р. влаштовано оригінальне свято на пошану Т. Шевченкові.



Матуральний Курс Українознавства в Торонті.

Світлий розвиток Курсів Українознавства в Торонті треба передовсім завдячити їх керівникові пані проф. Олександрі Копач, всім учителям Р. Ш. та Т-ві Об'єднання Українських Педагогів у Торонті. Для добра Р. Ш. в Торонті жертвенно працює Батьківський Кружок, що його вже два роки очолює Марія Спольська. Сподіємось, що розвиток Р. Ш. в Торонті піде ще краще, коли в найближчому році побудують нову велику Рідну Школу при церкві св. Миколи, славній на всю Канаду й Америку своїм прекрасним розмалюванням в нео-візантійсько-українському стилі завдяки о. проф. д-р Б. Липському.

На закінчення хотіли б і ми скласти всім абсольвентам Р. Ш.—К.У. в Торонті щирі гратуляції і побажання багато щастя в життю. Дорогим абсольвентам Р. Ш. — К.У бажає гість з Америки, присутний на тому радісному святі,

І. Городецький

Перший Концерт в честь Т. Шевченка у Монтані

В неділю, 22-го травня ц. р. по полудні, по відправленні Панахиди за Шевченка та за усі жертви українців, що впали від ворожої акції, відбувся перший в історії Монтани Концерт в честь нашого Кобзаря. Концерт відбувся у церковній залі „Авер Лейді оф Люрдс" у Грейт Фоллс. За уживання нижчої залі і кухні панове директор В. Курилюк та д-р Р. Погорецький подарували о. парохові Мартинові Вернерові прекрасний хрест українського стилю, що був присланий сюди разом з іншими експонатами на виставку панею М. Процай з Міннеаполісі, Мінн.

Комітет концерту — голова д-р П. Погорецький, секр Ф. Луців разом з місцевим священиком примаїли соснами та зеленню сцену. Віля сцени на сволі стояв у центрі великий портрет Шевченка, окружений портретами Франка, Богдана Хмельницького, Богуна та іншими історичними особами. Образи ці є власністю п-ва Кирилюків і зроблено це на те, щоб запізнати гостей з нашою історією. Два бічні столи були ужиті для укр. преси, книжок, писанок, різьб. Д-р Погорецький подбав про новий український прапор. В. Королюк з фотографічним апаратом робив знимки.

Біля першої години з'явився парох місцевої церкви і сказав: „Запрошуємо усіх вас до себе на гарячі булки й каву". Нам, впорядчикам свята, стало ніяково, бо все було готове, лише ще не було людей, хоч секретар розшукав кого міг і розписав сотню листів, хоч у церкві проголошено двічі, що „українці запрошують усіх прибути на концерт в честь Тараса Шевченка"; хоч місцева преса американська друкувала повідомлення. Якийсь час стало боляче й стидно секретареві, і він попросив, щоб каву й булки принесли до кухні, бо „люди прийдуть дещо пізніше".

Ми сподівалися тих людей, що запрошено і листовно і особисто і телефоном і ми сподівалися бодай 50 осіб. Але сталося зовсім інакше, та за якийсь час почали несміло приходити нові люди. Прибігаємо до кожної особи, радо вітаємо. — Вітайте, а хто ви? А розумієте ви по українському?

— Я називаюся Ден (Дмитро) Сурмай з Гавр, Монтана, а то Анна Сурмай з Санд Кулі... Ми прийшли на тебе подивитися, бо ти наша родина. Дійсно вони є родина по моїй жінці, вже в Америці 50 літ. Приходить якась жінка з дітьми. — Я мисис Шаф, вдова з дітьми, сестра Андрія з Сиркл, Монтана.

Приходить жінка у вишиваній сорочці, а говорить по-англійськи: — Я є мисис Фред Луїс. Цю українську сорочку прислали мені родичі чоловіка з України, а то мій чоловік' А він пояснює: — Я Теодор Лукавецький, я маю тут свій бизнес.

За якийсь час вбігає троє хлопців, а ра ними ввійшла пристійна молода пара і говорять по нашому. Це є Михайло і Ольга Піпели — а то наші хлопці. Пізніше виявилося, що вони мають свій гуртовний бизнес, Михайло родом з Канади, навчився порядно по нашому говорити від наших людей. Хоч він сам з румунів.

Входить якась старша пані і говорить по англійськи. — Я є мисис Ллойд Тамас (Томашевська. Я українка, мої родичі, що говорили по вашому, повмирали 50 літ тому. Я тут прийшла, бо бажала б научитися говорити по українськи.

Входять ще двоє: — Я є чех, а то моя жінка із Волині. Ми тут прийшли, бо ми „любимо українців".

— А я Луїза Мейз, словенка, Я хотіла подивитися, що ви українці їсте..

„Я мисис Гаролд Бец, а то моя дочка Дорті".

Ну, були Курилюки: Ніна й Володимир — в вишиваних сорочках, в їх хаті відбулося усе підготовання, варено українські страви: борщ, голубці, торти, тощо — усе подаровано д-ром Погорецьким та п-вом Куриляками.

Час починати концерт, вже є з ким. Тостмайстром був секретар. Привітав присутніх в обох мовах.

Д-р Погребецький відчитав по-українськи відчит про Шевченка. На грамофоні заграно „Як умру", „Ой зійшла зоря" і український марш.

Відчитано двосторінкову телеграму з Вашингтону від сенатора Майка Менсфілда, який привітав українців особисто й від американського Сенату та побажав успіху. Секретар Луців у своїй промові по-англійськи згадав про труднощі у шуканні за українцями у такому розлогому, гористому стейті, як Монтана, але він є певний, що Українська Громада може і повинна існувати у Монтані. „Коли шведи можуть збиратися на свій шморгерсборд, німці на свій сауеркравт, норвежці на свій луда-фиск, то чому ми українці не могли б зібратися на свої вареники, голубці та борщ?" Чому ми не могли б збіратися бодай на уродини Шевченка, на Великдень та на Різдво? Чому ми не могли б плекати наших гарних звичаїв, мови й культури?"

Збірка принесла понад $30.

Зложили: по $5: М. Піпела, Курилюки, Ф. Луців, д-р Семен Олеськович з Гелена, Монт., і Н. Н.; Ф. Луїс $3.50; Д. Сурмай $2; Л. Мейз $1; А. Тамас 50 ц. — По відтягненні видатків суму $28 посилається на руки Комітету Будови Пам'ятника Т. Шевченка у Вашингтоні.

На закінчення відспівано український національний гимн, відбувся обід і дальші милі розмови та запізнавання між присутніми.

Ф. Луців, секр.

Подається заінтересованим адресу українців в Монтані:

П-ні Святослава Курилюк,
1109 — 6th Ave. So.
Great Falls, Montana.

МУЗИКА І НАШІ ДІТИ

Водночас із закінченням навчального року в американських школах частина української дітвори підсумовувала свої успіхи і в музичних закладах. Де відбувалися іспити, де пописи, де справжні концерти. Треба віддати честь тим українським батькам, які вчать своїх дітей музики або інших видів мистецтва.

Звичайно, не кожна дитина може стати мистцем - професіоналом: для цього потрібні видатні здібності та сприятливі обставини. Але батьки здебільша не розраховують на це. Вони розуміють, який величезний вплив має мистецтво на розвиток духовости світогляду людини, а тому не жаліють ані коштів, ані власної енергії на цю справу. Тут уже не доводиться говорити про те, що навчання в мистецьких школах рятує дітей від шкідливого впливу вулиці.

Треба зазначити, що не зважаючи на деякі трудноші під час навчання, в кінці року і батьки і діти переживають радісні хвилини, коли бачать позитивні наслідки своєї праці. Для ілюстрації наведу один приклад.

18-го червня ц. р. у Филаделфії відбувався концерт учнів Української Музичної Студії у кляні піяно під керівництвом проф. Зої Марковин. У концерті брало участь 22 учнів: Нона та Алік Радченко, Юрко й Леся Дуда, Л. Воскобійник, Л. Мельник, В. Скіра, Соня й Микола Шевчук, З. Граур, Т. Федоряка, І. Ченстух, О. Станько, М. Стратієнко, О. Дуда, А. Сизоненко, В. Лупань, М. Кушнір, О. Швед, М. Копитко, Х. Швед, А. Гнатюк. (Частина учнів, в тому числі американці, участи з різних причин не брали).

Присутні на концерті з приємністю слухали, як з-під дитячих пальців лились у залі безсмертні мелодії Баха, Бетговена, Шуберта, Чайковського, Шумана, Рахманінова, Прокоф'єва, Ґріґа, Шопена і інших клясиків.

Першу частину концерту відкрила чотирирічна Марійка Кушнір. Її зустріли оплесками. Це трохи збентежило малу піяністку, яка, не мавши змоги сісти на зависокому для неї стільчику, виконала „Колискову" стоячи.

Всі учасники першої частини концерту виконали свої п'єски впевнено, чітко додержуючи такту, з добрим, як на свій вік, ударом і технікою Леся та Юрко Дуда (6 і 8 років) виконали українську народну пісню „Бандура" Кларка на двох піянах без жадної помилки. Очевидно, над цим ансамблем треба було добре попрацювати.

Друга частина концерту почалась „Турецьким маршем" Бетговена теж на двох піянах. Його виконали Ліля Мельник і Ляриса Воскобійник — перше піяно та Олександер і Нона Радченко — друге піяно. Чотиря пари блискучих оченят уважно вп'ялися в ноти, а чотири пари дитячих рук сміливо та впевнено надавали маршеві характеру урочистости й чіткого ритму.

В другій частині виконано досить складні речі, в яких відчувається відповідна інтерпретація кожного композитора. Декого з юних виконавців можна сміливо репрезентувати в концертовій залі серед студентів вищого курсу.

Марта Стратієнко (11 років, 3 роки навчання) грає вальс Шопена з ніжною теплотою і м'якістю в суто шопенівському стилі. Зоя Ґраур (3 роки навчання) сильним ударом і доброю технікою добре характеризує „Прелюд" Рахманінова. Десятирічний Андрій Гнатюк в „Прелюді" Прокоф'єва гарно відтворює переливання води, а в його ґлісандах відчувається чистота і точність.

Усіх виконавців схарактеризувати неможливо, але треба відзначити, що ансамблі, а їх було досить багато, як і деякі окремі речі, були добре опрацьовані. Це стверджували довгі оплески, що були нагородою виконавцям та їх професорові.

Велику працю у викладанні музики веде професор Зоя Маркович. Вона сумлінно й терпеливо передає молодому поколінню свої знання. А набула вона їх у Київській Консерваторії, яку закінчила з кваліфікаціями соліста - піяніста і педагога. Батьки високо цінять її, як досвідченого педагога і методиста, який допомагає дітям оволодіти технікою і широким, вільним ударом з визначенням стилю і особливостей кожного композитора.

Ми рекомендуємо п-і Маркович додати до цього ширше ознайомлення наших дітей з українською музикою, як фактором національного виховання.

Під керівництвом таких педагогів, а в нас на еміграції їх знайдеться чимало, наші діти матимуть добру музичну освіту.

М. С.

Ділимося сумною вісткою,
що дня 22-го червня 1961 року відійшов від нас,
на 74-му році життя, по тяжкій недузі,
заосмотрений Найсвятішими Тайнами

бл. п. Константин МЕЛЬНИК

уроджений у Станиславові,

учасник студентського процесу, у зв'язку з вбивством А. Коцка, бувший поручник Австрійської та Української Галицької Армії та 1-ої Української Дивізії УНА.

Похорони відбулися дня 24-го червня 1961 року, в Честері, Па.

Висловлюємо оцим нашу найщирішу вдяку в першу чергу Всч. о. парохові М. Збирові за те, що впродовж цілорічної недуги не жалів труду відвідувати Покійного у шпиталі та приносити духову потіху і розраду, за моральну поміч дружині Покійного та прощальні слова над домовиною. Дякуємо також Всч. о. М. Збирові та Всч. о. Р. Ревакові за відправу похоронних обрядів.

Сердечно дякуємо Т-вам: СУА, ОбВУА і СУМА, а також Приятелям за квіти, Служби Божі, участь у Похоронах та віддання останньої прислуги Покійному.

Глибоку вдячність складаємо всім Учасникам Похоронів за звеличання пам'яті Покійного.

Вкінці сердечно дякуємо похоронному заведенню п. Каневського за взірцеве переведення Похоронів.

ОЛЬГА МЕЛЬНИК — дружина
ВОЛОДИМИР МЕЛЬНИК — брат
МАРІЯ — братова
ЛЕОНТИНА і МАРІЯ МЕЛЬНИК — сестри (в Краю)
ЯРОСЛАВА КОБРИН, СОФІЯ та РОМАН МЕЛЬНИК — братанки
СОФІЯ РАКОВСЬКА і БОГДАН КАНДЮК — сестрінки

Успіхи Олега Коропея



Олег Коропей

1957 року, у пластовому таборі в Іст Четгем, 13-річний Олег Коропей, що приїхав зі своїми батьками п'ятирічним хлопцем, зустрів незабутнього в Українській Пластовій Організації свого зверхника, який уже тоді блищав прикметами справжнього провідника, Гока Кравцева. Своєю насправді провідницькою поведінкою та шляхетними рисами вдачі Гоко всеціло полонив душу тринадцятирічного Олега. Тоді то і зродилася в його юнацькій душі постанова дістатися до Військової Школи в Бордертавні, а в слід за тим десь там на самій глибині душі,—до Вест Пойнту. Всі сумніви, що нуртували в Олегові у зв'язку з тим рішенням, розвіяв Гоко своїми вказівками. „Якщо справді докладеш старання в Бордертавні, якщо не згасне в тобі запал Пластуна, тоді непотрібна тобі поміч політичних чинників, сам Бордентавн призначить тебе до Вест Пойнту. Військова Школа в Бордентавні дасть тобі багато можливостей, а що ти з ними вчиниш, і як їх приймеш, це вже твоя справа. Я певний, що ціль свою осягнеш, і що в майбутньому стріну тебе як товариша, вояка—офіцера Вільних Армій Світу".

І Олег взяв собі до серця вказівки свого зверхника. Не вщух у ньому юнацький, шляхетний запал Пластуна. За пів року побуту в Бордертавні Олег вибився на перше місце й очолив список найуспішніших кадетів. Як найкращий учень школи, в 1960 році одержав найвище шкільне відзначення—нагороду ім. Баклі. Цього року закінчив він Військову Школу в Бордертавні з найкращими можливими успіхами. Пророкування Кравцева здійснилися. Без ніяких політичних впливів, без протекції впливових чинників, без іменування сенатора чи конґресмена, Олег виключно своєю наполегливою працею, поведінкою, й силою свого юнацтва добився найвищого відзначення — почесного шкільного призначення до Вест Пойнту.

„Я гордий тому, що я вже другий українець, що отримав призначення до Вест Пойнту від школи в Бордертавні. Українці здобули прекрасну репутацію в тій школі. Слово „Україна" й „українець", що ще недавно були незнані в Бордертавні, тепер викликають пошану й подив керівників школи. Свої успіхи у великій мірі завдячую Українській Пластовій Організації й вірю, що багато інших українських юнаків піде слідами вказаними Кравцевим і мною. Рівночасно вірю, що мої слова заохотять батьків післати своїх дітей до пластового табору." Така Олегова відповідь на питання про те, які в нього враження. Разом з Олегом радіють його батьки, д-р Осип Коропей, місцевий ветеринар і д-р Ольга Коропей, місцева лікарка, „нові іміґранти", що приїхали до Ровд Айленду в році 1952. Всі вони члени 93 від. УНСоюзу, активні в місцевому громадському житті. Радіє теж уся українська спільнота, бо вважаємо Олегові успіхи нашими національними здобутками.

Н. Н.

З життя Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА

(Доповідь проф. В. Чапленка)

11 березня відбулося в рамах Філологічної Секції НТШ Наукове Засідання під проводом проф. д-ра В. Лева, на якому проф. В. Чапленко виголосив доповідь на тему „Походження назв гагілки". На вступі відмітив доповідач, що останніми роками тісно самою проблемою займалося кілька дослідників. Саме д-р Орест Зілинський опублікував у одному празькому журналі статтю про українські гагілки, подаючи історичний огляд того роду усної словесности, та не даючи виснення її назви. Також мгр. Ярослава Томоруґ у недавно надрукованій статті про гагілки не дала походження їх назви. В 1960 р. в одному київському журналі надруковано статтю про гагілки, де теж не вияснено походження їх назви. Стверджено тільки коло 20 назв на гагілку. В працях наших попередніх (старших) дослідників всі назви гагілок зводять до трьох основних: гаївка (В. Гнатюк), галагівка (О. Макарушка), ягілка (Я. Рудницький).

На думку проф. Чапленка для вияснення цієї назви є спільний і найбільше зрозумілий не корінь слова, а граматична форма, утворена з допомогою наростків -ль -ка (як напр. оспільна, пукалька — пукавка). З порівняння українських назв гагілка, ягілка, галагілка, гагалка, гоготалка, гоготілка з російськими назвами: ягать, ягайло (-крикун) голоплить (гл. Фасмер: Етимологічний словник рос. м.), з балто-слов. литовськими і румунськими, доповідач доходить до висновку, що основною назвою для всіх українських назв гагілки є галагівка, яку народ упрощував, або на основі людової етимології прийняв назву ґаївка від слова гай; також галя від галявина (тут розширення семантики), вкінці гагілка.

Після доповіді розвинулася оживлена дискусія, в якій взяли участь пп. д-р С. Демидчук, проф. Б. Загайкевич, мгр. О. Заклинська, д-р М. Кобринська, проф. В. Лев, мгр. З. Стефанів, проф. В. Стецюк, вияснюючи й уточнюючи деякі терміни або подаючи ще інші, льокальні назви гагілок.

В. Л.

ВИСТУП Д-РА ЯРА СЛАВУТИЧА У ВАШИНГТОНСЬКІЙ ГРУПІ УВАН

2-го червня Вашингтонська Група УВАН влаштувала авторський вечір відомого сучасного українського поета і літературознавця професора Едмонтонського університету д-ра Яра Славутича.

Д-р Яр Славутич прочитав кілька своїх творів із нової збірки „Оаза", а потім уривки із нової недрукованої поеми, в якій з мистецьким хистом змальовано трагедію українського селянства в жахливі роки примусової колективізації. Ці уривки з поеми справили велике враження на присутніх.

Потім д-р Славутич зробив доповідь про міжнародний з'їзд в Італії, присвячений проблемі назвознавства (ономастики), та про участь у ньому славістів.

Вечір мав великий успіх. Присутніх було близько 60 осіб. Особливо з інтересом прослухали присутні доклад не оповідання д-ра Яра Славутича про невдалий напад на нього в Римі, про що раніше писала українська преса.

В залі, де відбувалася доповідь д-ра Яра Славутича, влаштовано виставку його творів і статтей про його творчість. На початку вечора з вступним словом виступив П. Одарченко, подавши огляд його поетичної і наукової діяльности.

В заключному слові голова Групи УВАН О. І. Повстенко від імени Групи і всіх присутніх висловив гостеві щиру подяку і побажання успіху в його діяльності.

П. В.

У ШКОЛІ УКРАЇНОЗНАВСТВА В ТРЕНТОНІ, Н. ДЖ.

В цьому році 10-го травня відбувся перший випуск 8-ої кляси з Школи Українознавства при Укр.-Амер. Дем. Клюбі в Трентоні, Н. Дж.

На фото 8-ма кляса разом з учителями школи та Батьківським Комітетом.



Зліва направо 1-ий ряд учителів: О. Піддубна, А. Дерев'янко, о. прот. К. Данилевський, І. Гуща, І. Сенько, О. Сенько Г. Кальман. — II-ий ряд: випускники 8-ої кляси. Зліва: В. Рішко, І. Шепеленко, К. Сухенка, М. Івахненко, Л. Стрибка, Л. Гуща, А. Колесник, В. Біловус, Л. Дудка, І. Ніс. — III-ій ряд — Батьківський Комітет: П. Левченко, В. Гаврилко, Д. Шепеленко та С. Стрибко. (І. Г.)

Виставка М. Шрамченка у Вашингтоні

Мистець Микола Шрамченко, декан Академії Мистецтв у Вашингтоні, влаштував виставку своїх малюнків на тему гітлерівських таборів смерти у вашингтонській галерії Капітол Гіл (20 Іст Стріт, Н. В.). Виставку відкрито 23 червня і триватиме до 14-го липня. У виданому з нагоди цієї виставки проспекті мистець представлений як „чільний репрезентант київської мистецької групи", з „тенденцією до реалізму". На жаль у проспект закралися різні неточності, наприклад, згадуючи про те, що в Конґресовій Бібліотеці у Вашингтоні знаходяться портрети Пушкіна і Шевченка роботи Шрамченка, проспект називає їх обох „російськими поетами". Наші мистці повинні звертати більшу увагу на подібні рекламні видання, тим більш іу Вашингтоні, де має стати пам'ятник нашого поета.

Літературний вечір Пен Клюбу

9-го червня відбувся міжнародний літературний вечір американської секції Пен Клюбу в екзилі.

У вступному слові згадано Бодлера, великого вигнанця, чия поезія і проза непереверщені у світі. Тут об'єднано віці націй, які часто не ставились добре одна до одної. Але між націями мусить бути взаємна повага.

У вечорі брали участь письменники і поети таких країн: України, Болгарії, Естонії, Литви, Мадярщини, Польщі, Росії, Чехії. Україну репрезентували: Євген Маланюк, Юрій Тарнавський і Патриція Килина.

Твори читали в англійських перекладах. Деякі твори читали в присутності авторів Марія Метьюс, Лідія Прочницька, Кристина Скема. Їхнє художнє читання підкреслило емоційальні моменти творчости. Уривок Тібора Флоріяна (мадярська літ.) „Земля", просякнутий гуманістичними ідеями і якимсь особливим теплом, авдиторія сприйняла з захопленням.

Вечір відбувся з успіхом, тепло зустрічали авторів. Заля була вщерть наповнена.

О. Васильева

Микола Малько, світової слави диригент, помер в Австралії

В Сиднею, Австралія, помер на 78-ому році життя 22-го червня ц.р. один з найкращих у світі диригентів симфонічних оркестр, киянин Микола Малько.

Від 1957-го року покійний був диригентом симфонічної оркестри в Сиднею, а передтим був мешканцем Шикаго, де, між іншим, був диригентом-резидентом від 1945 до 1957 року загально популярних літніх концертів Симфонічної Оркестри в Шикаго в Грент Парку.

Блискучу кар'єру диригента почав ще у Петербурзькій Імператорській Опері та Оркестрі Фільгармонії. Опісля був основником і диригентом Данської Національної Оркестри в Копенгазі.

Микола А. Малько з гордістю підкреслював, що був учнем Миколи Лисенка. У 100-ліття народин М. Лисенка мав намір опрацьовати концерти з творів Лисенка на симфонічну оркестру та об'їхати з ними більші міста ЗДА і Канади. На жаль, брак потрібних грошевих засобів та виїзд із ЗДА не дозволили йому здійснити цієї ідеї.

На жаль, як більшості наших талановитих земляків, причепили йому російську печать, хоч він подавав себе за українця.

Був неперевершеним диригентом клясичних опер, чим він добув собі славу. В році 1954 був головою почесного Комітету, що підготовляв виступ Української Капелі Бандуристів із Дітройту в Сівік Опера Гавз в Шикаго.

В. Н.

Речинець подання заяв про відшкодування за сконфісковане в Польщі майно кінчиться у вересні ц. р.

Вашингтон. — Конгресмен Домінік В. Деніелс пригадує всім заінтересованим, що речинець подання заяв про відшкодування за сконфісковане майно американських громадян польським урядом кінчається 30-го вересня ц. р. і після тієї дати не можна буде домагатися відшкодування. Конгресмен Деніелс закликає всіх заінтересованих не чекати до тієї кінцевої дати, тільки робити це скорше, щоб окрема комісія, яка займається цією справою, могла вчасніше поробити підсумки. Згідно з окремою умовою між ЗДА і Польщею з 16-го липня 1960-го року, бувші польські громадяни, які живуть у ЗДА, мають дістати відшкодування, на що польський уряд погодився виплатити $40 мільйонів впродовж найближчих 20-ох років. Право на відшкодування мають ті особи, яким польський уряд сконфіскував майно, або прибутки чи відсотки, що вони їх мали в Польщі. Досі тільки 1,500 осіб зголосили свої претенсії в цій справі. Заінтересовані особи мусіли бути власниками сконфіскованого майна аж до дати умови з 16-го липня 1960 року. Хто має які сумніви в цій справі, повинен вносити запити на таку адресу:

Foreign Claims Settlement Commission of the United States, Washington 25, D. C.

Це треба робити, як найшвидше.

Айзенгавер проти федеральної допомоги шкільництву

Вашингтон. — Колишній президент Айзенгавер гостро виступав проти федеральної допомоги шкільництву, бо ця допомога, на його думку, зможе спричинити федеральну контролю публічного шкільництва. Айзенгавер гадає, що коли Конґрес ухвалить тепер законопроєкт про урядову допомогу школам, то пізніше ми мусітиме робити це постійно, але в заміну уряд схоче мати вплив на шкільництво. Становище Айзенгавера в цій справі міститься в листі, який колишній президент вислав до провідника республіканської меншости в Палаті Репрезентантів конґресмена Чарлза А. Галлека з Індіяни.

Посмертні згадки

Михайло ВУЙКО — довголітній член Т-ва ім. Б. Хмельницького, Відд. 118 УНСоюзу в Пітсбурґу, Па., Норт-Сайд, помер вдома в дні 5-го червня 1961 р., по довшій хворобі. Покійний народ. 1887 р., в селі Гуминець, пов. Самбір, Західня Україна. До ЗДА прибув ще перед світовою війною молодим юнаком. Панахиди за спокій Його душі були відправлені в пох. заведенні в днях 6-го і 7-го червня, а Похорон відбувся в дні 8-го червня в1961 р., із греко-кат. церкви св. Юрія Норт-Сайд, на цвинтар Гайвуд в Пітсбурґу, при численній участі Рідних, Краянів, Приятелів та Членів союзової родини. Покійний полишив у смутку дружину Марію, дочку Катерину, 2 прибраних синів Онуфера і Андрія Марунчаків, 8 внуків та в Краю сестру Євдокію, сестрінка та дальшу родину. Покійний був лагідної вдачі та втішався симпатією усіх, що Його знали. — Вічна Йому Пам'ять!

Є. Білинський, секр.

Йосиф ЛЕСЮК — довголітній член Б-ва св. Стефана, Відд. 221 УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер 23-го травня 1961 р., по довгій недузі, на 66-му році життя. Покійний полишив у смутку дружину Євгенію, 2 синів: Євстахія і Володимира та рідного брата Миколу, який перебуває в Ню Йорку. Покійний народився в селі Лівчиці, пов. Радехів, Зах. Україна. Похорон відбувся в дні 26-го травня 1961 р., з церкви св. о. Миколая на кладовище св. о. Миколая, при участі Родини, Приятелів та Членів Б-ва. — В. Н. П.!

Т. Шпікула, секр.

Яків ГЕРУС, довголітній член Б-ва св. Стефана, Відд. 221 УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер, по довгій і тяжкій недузі, в дні 6-го червня 1961 року, на 73-му році життя. Покійний полишив у смутку дружину Юлію, 3 доньки: Ольгу, Євгенію і Теодору та 3 внуків. Покійний народився в селі Мардзяки, пов. Сокаль, Зах. Україна. Похорон відбувся 9-го червня 1961 р., з укр. церкви св. о. Миколая, при участі Родини, Приятелів і Членів Відділу. Покійного поховано на цвинтарі св. о. Миколая. — В. Н. П.!

Т. Шпікула, секр.

ТАРЗАН, ч. 4672. Спотворена постать!



І знов незнана джунґля маячіла перед мавполюдом, ще страшніша вночі.

Але він безстрашно йшов за Фоною по її довгих трепетливих слідах...

Поки його не затримав пронизливий крик... І через тіні він побачив спотворену креатуру, що лізла по скелі!